

16.12.2021

YLIVIESKA

Teikkoperä arkeologinen inventointi

Tilaaaja:
Fingrid Oyj

Heilu Oy
Teemu Tiainen

Sisällysluettelo

1. Kartat.....	4
2. Johdanto	6
3. Perustietoa tutkimusalueesta.....	7
4. Inventointityö	7
5. Tulokset.....	9
6. Kiinteä muinaisjäännös (uusi kohde*).....	10
6.1 Kurunsaari*.....	10
7. Lähteet.....	12
Liite	12
Maastossa jalkaisin kuljetut alueet.....	12

Karttaluettelo

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.	3
Kartta 2. Yleiskartta inventointialueesta.	4
Kartta 3. Ote MML:n korkeusmallista (vinovalovarjoste)	5
Kartta 4. Ote vuoden 1843 pitäjänkartasta.....	5
Kartta 5. Ote vuoden 1955 peruskartasta	6

Kannen kuva: alueelta itäosasta tavattu röykkiö (raportin kohde 1 Kurunsaari). Kuvattu kohti kaakkoa.

Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 11-12/2021 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Valokuvat: T. Tiainen

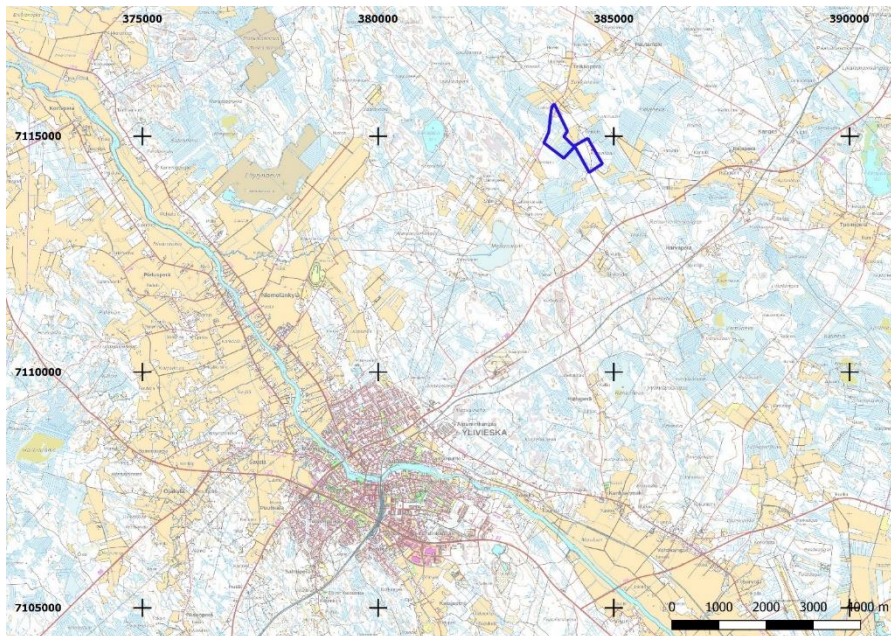
YLIVIESKA Teikkoperä, arkeologinen inventointi

Tiivistelmä & arkistotiedot

Fingrid Oyj on selvittämässä mahdollisen sähköasemanpaikan sijoittumista Ylivieskan Teikkoperälle. Oulun museo- ja tiedekeskus Luuppi edellytti hankkeesta antamassaan lausunnossaan paikalla tehtäväksi arkeologisen inventoinnin osana selvitystyötä. Alueen arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy / Teemu Tiainen.

Inventoidulta alueelta ei tunnettu entuudestaan muinaisjäännöskohteita. Maastotöiden yhteydessä alueen itäosan Kurunsaaresta löydettiin sammaleen ja muun kasvillisuuden peittämä kiviroykkiö. Vaikka röykkiön ajoitus ja funktio ei selvinnyt inventoinnin yhteydessä, on kyseinen röykkiö kiinteä muinaisjäännös.

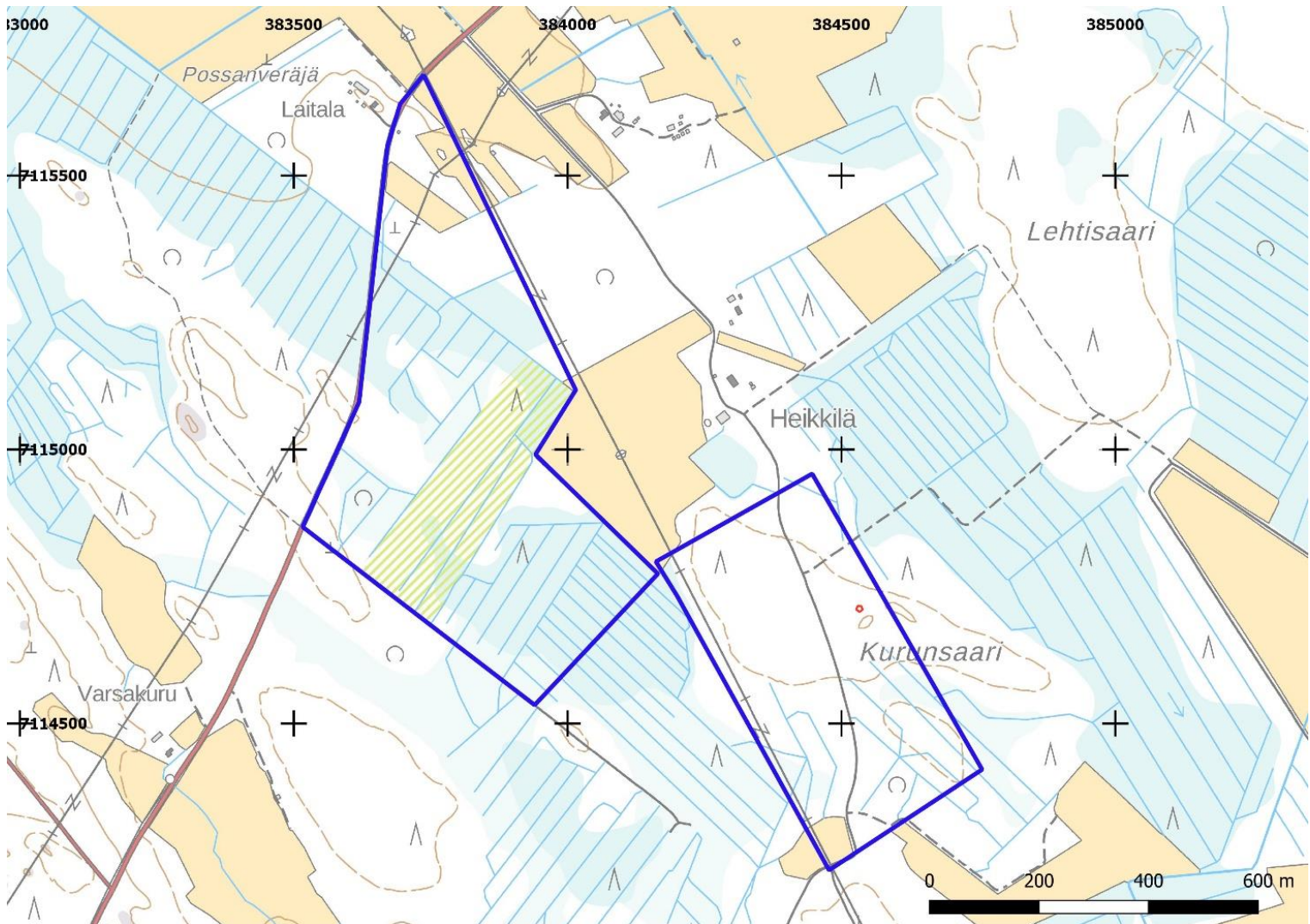
Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Heilu Oy
Tutkimuksen tekijä:	FM Teemu Tiainen
Kenttätöaika:	18.11.2021
Tutkimuksen tilaaja:	Fingrid Oyj
Alueelle sijoittuneet aiemmat tutkimukset:	Ei tiedossa

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.

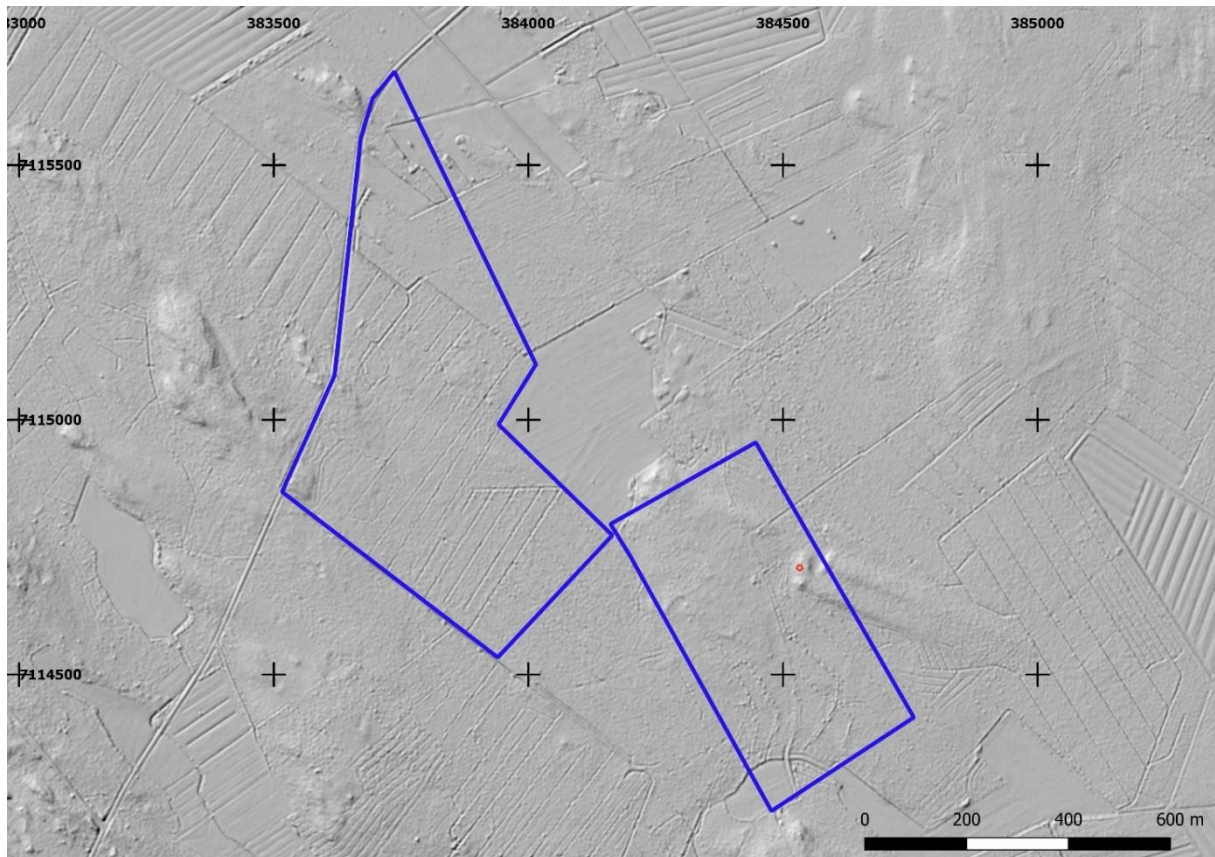
Sinisellä viivalla rajattu inventointialue sijoittuu Ylivieskan keskustan koillispuolelle.

1. Kartat

Kartta 2. Yleiskartta inventointialueesta.

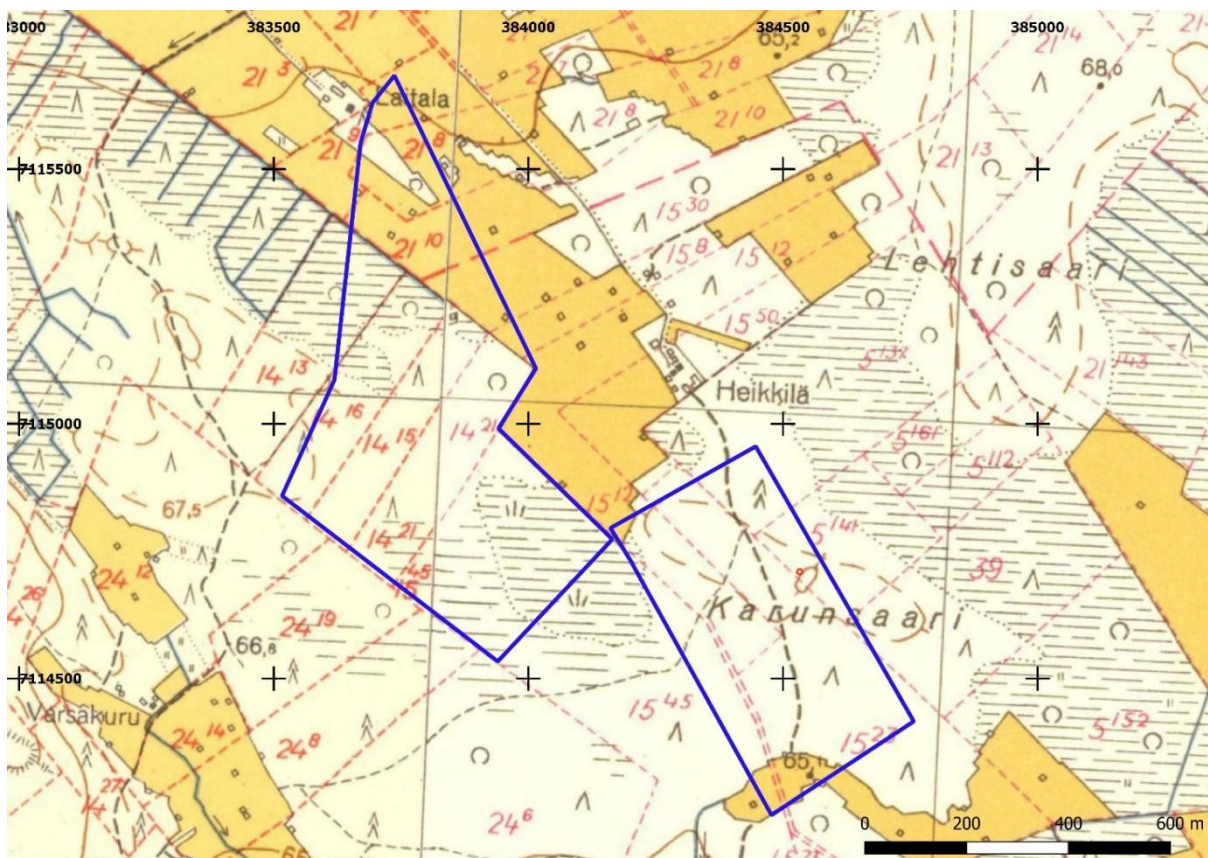
Inventoitu alue on rajattu sinisellä viivalla. Alueelta tavattu kiinteä muinaisjäännös on merkitty punaisella alueen itäosan Kurunsaareen.

Kartta 3. Ote MML:n korkeusmallista (vinovalovarjoste). Inventoitu alue on rajattu sinisellä viivalla.

Kartta 4. Ote vuoden 1843 pitäjänkartasta. Inventoitu alue on rajattu sinisellä viivalla.

Kartta 5. Ote vuosien 1955 yhdistetyistä peruskartoista. Inventoitu alue on rajattu sinisellä viivalla

2. Johdanto

Fingrid Oyj on selvittämässä mahdollisen sähköasemapaikan sijoittumista Ylivieskan Teikkoperälle. Oulun Museo- ja tiedekeskus Luuppi edellytti hanketta koskevassa lausunnossaan (18.10.2021, OUKA/10573/12.03.03.05/2021) alueella tehtäväksi arkeologisen inventoinnin, jossa tuli selvittää, onko alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä. Inventoinnin toteutti Heilu Oy / FM Teemu Tiainen. Inventoinnin maastotyöt tehtiin 18.11. ja raportti laadittiin joulukuussa 2021.

3. Perustietoa tutkimusalueesta

Inventoinnin kohteena ollut Teikkoperän alue sijoittuu Ylivieskan keskustan koillispuolelle, hieman alle 9 km etäisyydelle Ylivieskan juna-asemasta. Inventoivan alueen koko on noin 55 hehtaaria. Alue on valtaosaltaan asumatonta metsämaata, ainoastaan sen pohjois- ja eteläosissa on pienet peltoalueet. Metsäosuudet alueella ovat suurimmaksi osaksi kosteapohjaisia ja ojitettuja, suurimpana poikkeuksena tästä on alueen itäosan Kurunsaari, joka muuta aluetta korkeampana kohtana on myös inventoidun alueen kuivinta kohtaa. Inventoitu alue on yleispiirteeltään tasaista ja sijoittuu korkeustasoille noin 65-70 m mpy. Alueelta ei tunnettu entuudestaan muinaisjäännöskohteita.

Vuoden 1955 peruskartalla alueen maankäyttö vastaa kutakuinkin sen nykytilannetta. Ainoastaan pohjoisosan peltoalue on nykyistä peltoaluetta laajempi. Vuoden 1843 pitäjänkartan laatimisen aikaan alueelle on merkitty ainoastaan metsämaastoa. Sekä vanhalla peruskartalla että pitäjänkartalla alueen pohjoisosan poikki on kulkenut kylien (Ylivieska - Niemelä) välinen raja, jonka yksi taitepiste sijoittui inventointialueen pohjoisosaan.

Seutukunnan tiedetyt esihistorialliset rantasidonnaiset muinaisjäännökset keskittyvät Kalajoen uoman tuntumaan. Inventointialuetta lähimmät kivistiset irtolöytöpaikat sijoittuvat alueen lounaispuolelle, Kekajärven ja Mertuanojan rannoille.

Tiedossa ei ole alueella aiemmin tehtyjä arkeologisia inventointeja tai muitakaan tutkimuksia. Inventoinnin valmistelutöiden aikana saatujen tietojen perusteella alueen muinaisjäännöspotentiaali arvioitiin vähäiseksi.

4. Inventointityö

Inventoinnin valmistelutöiden yhteydessä selvitettiin kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevien muinaisjäännöskohteiden sijainnit ja muinaisjäännöstyyppit. Ensisijaisena lähteenä käytettiin muinaisjäännösrekisterin tietoja. Valmistelutöiden aikana tarkastettiin myös alueen korkeusmalli (Maanmittauslaitoksen vinovalovarjoste) sekä aluetta kuvaavia vanhoja karttoja (edellinen luku).

Ainoa vanhoilta kartoilta paikannettu potentiaalinen muinaisjäännöskohde oli kylien välinen rajapiste, mutta maastossa sen kohdalta ei löydetty minkäänlaista rajamerkkiä tai sen jäännöstä.

Inventoinnin maastotyöt tehtiin 18.11.2021. Maastotöiden aikana tarkastettiin alueen metsäisiä osuuksia. Alueen luoteis- ja eteläosien piirteettömiä ja kosteapohjaisia ojitettuja metsäalueita katsastettiin ainoastaan metsäteiltä ja poluilta käsin.

Maastossa havaittu muinaisjäännöskohde (raportin kohde 6.1. Kurunsaari) dokumentoitiin digitaalivalokuvin ja muistiinpanoin. Muinaisjäännöskohteen ja kuljetun reitin sijaintitiedot mitattiin GPS-laitteella (Garmin Montana 610), jonka mittatarkkuus laitteen ilmoituksen mukaan oli 4-8 metriä.

Vasen: alueen länsiosan hakkuuaukeaa. Koilliseen. Luoteeseen. Oikea: alueen länsikulma. Itään.

5. Tulokset

Teikkoperän arkeologisen inventoinnin aikana maastosta tavattiin yksittäinen sammaleen peittämä kiviröykkiö, jota on pidettävä kiinteänä muinaisjäännöksenä. Inventoinnin valmistelutöiden aikana tai maastossa ei tehty sellaisia havaintoja, jotka tarkoittaisivat röykkiön ajoitusta tai käyttötarkoitusta. Tämän vuoksi röykkiö on tulkittava ajoittamattomaksi kiviröykkiöksi.

Teemu Tiainen

Tampereella 16.12.2021

Heilu Oy

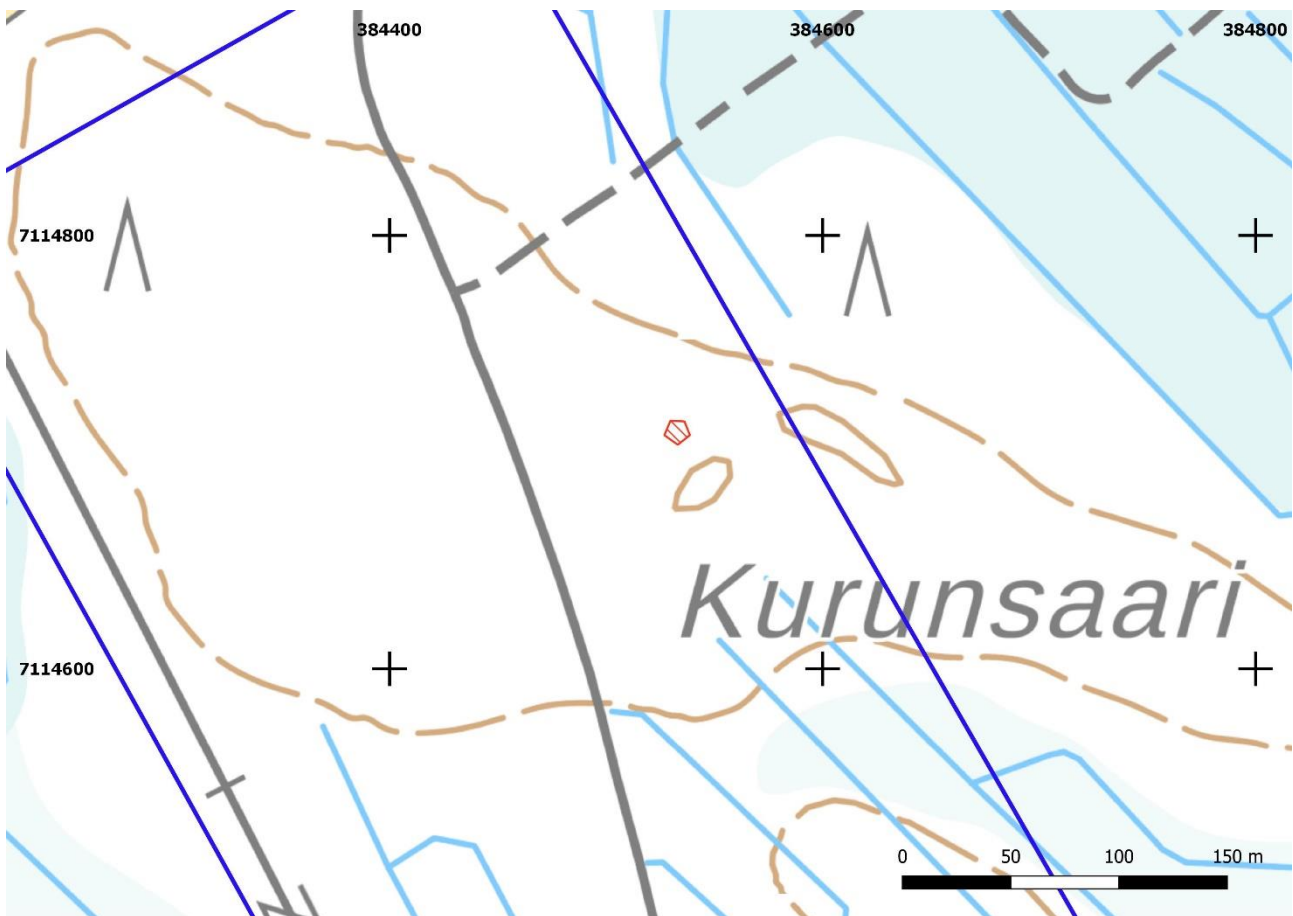

Vasen: alueen pohjoisosaa. Länteen. Oikea: Kurunsaaren länsiosan metsämaastoa. Luoteeseen.

6. Kiinteä muinaisjäännös (*uusi kohde)

6.1 Kurunsaari*

Nimi:	Kurunsaari
Kunta:	Ylivieska
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rökkiöt
Ajoitus:	ajoittamaton
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7114709 E 384532 z 67 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus, rökkiön keskipiste

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella vinorasterilla.

Tiainen 2021:

Inventointialueen itäosasta, Kurunsaari nimisen kohouman keskiosasta, tavattiin muhkean sammalkerroksen peittämä kiviröykkiö. Röykkiön päällä kasvaa mänty, jonka rungon paksuus tyvestä on noin 40 cm. Röykkiön muoto on kutakuinkin pyöreä ja sen halkaisija on noin 1,6 m. Korkeutta röykkiöllä on noin 70 cm. Vuoden 1955 peruskartalla paikka on metsämaata (tuolloin metsäalueen nimi on ollut Karunsaari), samoin kuin vuoden 1843 pitäjänkartalla.

Röykkiön luoteislaitaa puhdistettiin pieneltä alalta sammaleesta. Sammaleen alta paljastui useampia kiviä, joiden keskimääräinen halkaisija oli noin 35 cm. Kiviä tuntui olevan sammaleen peittämänä enemmänkin.

Röykkiön ajoitusta tai käyttötarkoitusta ei inventoinnin keinoin saatu selville. Kaskiröykkiöt esiintyvät ryhmissä, joten sellaiseksi se sopisi huonosti. Hautaröykkiöksi sen muoto ja koko on erikoinen ja sijainti suorastaan poikkeuksellinen.

Kohteelle laadittiin aluerajaus, joka perustuu maastohavaintoihin ja GPS-mittaukseen.

Vasen: röykkiön sammaleesta puhdistettua luoteislaitaa. Kaakkoon.

Oikea: sammalpeitteinen röykkiö kuvan keskellä, lapion vasemmalla puolella. Etelään.

7. Lähteet

Karttalähteet

Hällström, H.J. 1843

Geograf karta öfver Ylivieska Socken uti Uleåborgs län. Pitäjänkartta, myöhemmin nimetty karttalehti 2431 05 2431 08 Ylivieska.

Vanhat peruskartta (Maanmittaushallitus)

Karttalehti 2431 08 Niemelänkylä, vuosi 1955.

Karttalehti 2431 11 Kangas, vuosi 1955.

Liite

Maastossa jalkaisin kuljetut alueet

